

Schriftelijke vragen ex art 36 RvO over vijandige architectuur

24 januari 2024

Geacht college,

In de stad van vandaag is de publieke ruimte gericht op veiligheid, genot en rust voor mensen die consumeren of op doortocht zijn van hun werk naar huis of een hobby. Heel wat studies tonen dat dit tot verdringing en onderdrukking leidt van groepen die aanwezig zijn zonder aan die norm te voldoen. Een van de manieren waarop dit gebeurt is door middel van vijandige architectuur. Hieronder verstaan we toepassingen in de openbare ruimte aan onder andere straatmeubilair, zoals scherpe stekels, bankjes waar je niet op kan liggen of skatestoppers, om gedrag dat als ongewenst wordt gezien te weren, beperken of ontmoedigen. Hierdoor wordt de toegankelijkheid en inclusiviteit van de openbare ruimte beperkt, waarbij ouderen, dakloze mensen, personen die slecht ter been zijn en mensen in armoede extra hard geraakt worden.

Op 10 mei 2023 en 12 juli 2023 is dit onderwerp al besproken in het vragenuur naar aanleiding van de plaatsing van vijandige architectuur op de gevels van ABN AMRO en het Stadhuis. Helaas zijn dit niet de enige plekken in onze gemeente waar vijandige architectuur geplaatst is. In meerdere steden is een inventarisatie gemaakt van objecten die als vijandige architectuur geclassificeerd kunnen worden, maar het college heeft in het vragenuur aangegeven niet voornemens te zijn dit ook te doen. Echter, in de Leidraad Openbare Ruimte staat dat uit enquêtes onder inwoners van onze gemeente steeds sterker de behoefte aan meer ruimte voor groen en ontmoeting blijkt. Ook is het uitgangspunt van de Leidraad dat toegankelijkheid, veiligheid, beleving, gezondheid, sociale interactie, ecologie, klimaatadaptatie, economie en cultuurhistorie samen de straat maken.¹ Zowel ontmoeting als een groot deel van deze uitgangspunten worden gehinderd door vijandige architectuur. Tenslotte is het herwinnen van de openbare ruimte een belangrijk aspect van het coalitieakkoord. Daarom vragen de indienende fracties zich het volgende af:

1. Kan het college toch een inventarisatie maken van de aanwezige vijandige architectuur in de gemeente Groningen en deze architectuur waar mogelijk verwijderen om toe te komen aan behoeften van inwoners, de kaders van de Leidraad Openbare Ruimte en het coalitieakkoord?

In de gemeente Utrecht is nu in het Handboek Openbare Ruimte opgenomen dat vijandige architectuur niet in het straatbeeld past.² In de Groningse Leidraad Openbare Ruimte past een dergelijke toevoeging goed binnen de al gestelde kaders, met name binnen de volgende twee van de tien dimensies van de straat: 1. De straat is voor iedereen: "Onze straten moeten inclusief zijn. Dat betekent toegankelijk voor iedereen, ongeacht inkomen, beperking, geslacht, cultuur of leeftijd." 5. De straat is openbaar terrein: "Ze moeten

¹<https://gemeente.groningen.nl/file/ontwerpleidraad-leefkwaliteit-openbare-ruimte>

²<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3668132/utrecht-doet-vijandige-architectuur-die-daklozen-moet-afschrikken-in-de-ban>

ontworpen worden als toegankelijke openbare ruimte die ontmoeting en contact stimuleert".³ De PvdA, Student&Stad, GroenLinks en de SP zouden graag een soortgelijke toevoeging aan de Leidraad zien als in Utrecht, om expliciet deze beperking van het gebruik van de openbare ruimte tegen te gaan.

2. Is het college het met de PvdA, Student&Stad, GroenLinks en de SP eens dat het verwijderen van al bestaande en voorkomen van nieuwe vijandige architectuur in lijn is met de Leidraad Openbare Ruimte.
3. Wil het college dit toevoegen aan de Leidraad zodat onze openbare ruimte weer meer voor iedereen en ook echt openbaar wordt?

Vijandige architectuur is niet alleen een fenomeen dat voorkomt in de openbare ruimte, maar ook op privaat terrein dat gericht is op de openbare ruimte, waarmee het de openbare ruimte beïnvloed. Dit is bijvoorbeeld het geval bij ABN AMRO.

4. Welke mogelijkheden ziet het college om vijandige architectuur die gericht is op de openbare ruimte of deze bijna direct raakt, maar op privéterrein is geplaatst, te verminderen?

Net als op andere vlakken, worden ook in de vormgeving van de publieke ruimte de belangen van mensen in maatschappelijk kwetsbare posities ondervertegenwoordigd. Onlangs riep de SP fractie in Nijmegen het college aldaar op om bij de inrichting van de openbare ruimte ook de ervaringen van de dak- en thuislozen mee te nemen.⁴

5. Is het college bereid om ook in Groningen de ervaringen van zij die veel gebruik maken van de openbare ruimte, waaronder maar niet uitsluitend dak- en thuisloze mensen, mee te nemen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier?

Rozemarijn Gierkink
PvdA

Daan Swets
Student&Stad

Femke Folkerts
GroenLinks

Hans de Waard
SP

³<https://gemeente.groningen.nl/file/ontwerpleidraad-leefkwaliteit-openbare-ruimte>

⁴https://www.gelderlander.nl/nijmegen/pleidooi-sp-ook-mening-van-dakloze-telt-bij-de-inrichting-van-pleinen-parken-en-andere-openbare-plekken~a0a3404d/?cb=b90dd035bc9e7ca2dce34e77f8ef2394&auth_rd=1